

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2023/1324)

Årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad

Samt med årsredovisningen ärenden som sambehandlas

Återtagande av beslut om beviljade stimulansmedel för utbyggnad av
biståndsbedömda bostäder, dnr KS 2023/1419

Visselblåsarfunktionens årsrapport 2023, dnr KS 2024/128

Tilläggsavtal 2 till Överenskommelse avseende förskottering av finansiering
och medfinansiering av Roslagsbanan till City i Sverigeförhandlingen, dnr KS
2024/183

Revidering av 1 kap 7b§ och 7 kap 2§ i Regler för ekonomisk förvaltning,
bilaga 8 i kommunfullmäktiges budget 2024, dnr KS 2024/154

Finansiering och genomförande av projekt GSIT3, dnr KS 2024/161

Storstockholms Brandförsvars årsredovisning 2023 samt revisionsberättelse,
dnr KS 2024/202

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad godkänns.
2. Redovisade avsättningar om 749 mnkr godkänns.
3. Kommunstyrelsens beslut gällande uppsiktsplikt avseende stadens hel- och delägda bolag, enligt bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, anmäls.
4. Basnyckeltal med utfall för år 2023 godkänns i enlighet med bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Nämndernas redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023 godkänns i enlighet med bilaga 6 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Redovisning av kommunfullmäktiges aktiviteter som i sin helhet inte blivit genomförda under 2023 godkänns i enlighet med bilaga 7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
7. Lägesredovisning stora investeringsprojekt godkänns enligt bilaga 8 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Slutredovisningar av investeringsprojekt över 50 mnkr enligt bilaga 9 anmäls.
9. Visselblåsarfunktionens årsrapport 2023 (dnr KS 2024/128) godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande samt bilaga 10 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Kommunstyrelsen medges rätt att teckna Tilläggsavtal 2 till Överenskommelse avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Roslagsbanan till City (dnr KS 2024/183) i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Stadens förlängning av förskottering för år 2024 ska som högst uppgå till 9 mnkr (prinsnivå januari 2016).
11. Revidering av 1 kap 7b§ och 7 kap 2§ i Regler för ekonomisk förvaltning (dnr KS 2024/154), bilaga 8 i kommunfullmäktiges budget 2024, godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilaga 11 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

12. Direktionen för Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2023 (dnr KS 2024/202), i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande samt bilaga 12 a och bilaga 12 b till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
13. Kommunfullmäktige beslutar att genomföra projekt GSIT3 (dnr KS 2024/161) avseende förnyad centralupphandling av digitala arbetsplatser samt it-relaterade support- och stödfunktioner för stadens medarbetare, elever och förtroendevalda i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
14. Kommunstyrelsen ska besluta för projekt GSIT3 (dnr KS 2024/161) om förfrågningsunderlag, annonsering, tilldelningsbeslut, tecknande, löpande uppdatering samt förlängning av avtal med valda leverantörer samt implementera upphandlade avtal, i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
15. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del, samt även ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att, delta i de upphandlingar och avtal som omfattas av GSIT3-projektet (dnr KS 2024/161) och den kommande avtalsförvaltningen, i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
16. Kommunstyrelsen medges finansiering om 190 mnkr för 2024-2027 för fas två av projektet GSIT3 (dnr KS 2024/161) i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Finansiering sker genom disposition av eget kapital för den del, 172,9 mnkr, som avser stadens nämnder. Finansieringen för den del av projektet som avser stadens bolag, 17,1 mnkr sker genom Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

1. Stadsdirektören medges rätt att teckna Tilläggsavtal 2 till Överenskommelse avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Roslagsbanan till City (dnr KS 2024/183) i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Stadens förlängning av förskottering för år 2024 ska som högst uppgå till 9 mnkr (prinsnivå januari 2016).

2. Stadsdirektören ska för centralupphandling av GSIT3 (dnr KS 2024/161) fatta beslut om förfrågningsunderlag, annonsering, och tilldelningsbeslut samt teckna avtal, löpande uppdatera och vid behov förlänga avtal med valda leverantörer samt implementera upphandlade avtal, i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. Stadsdirektören ges delegation för projekt GSIT3 (dnr KS 2024/161) att fatta beslut om inköp inom ramen för avsatta medel för genomförande av projektet, i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Nämnderna medges budgetjustering för ökade kostnader med 36,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2023 års budget, enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Nämnderna medges ombudgetering till 2024 för ökade kostnader inom driftverksamheten med 70,3 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2024 års budget, enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. Nämnderna medges ombudgetering till 2024 för ökade utgifter inom investeringsplanen med 40,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter i 2024 års budget, enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
4. Mot bakgrund av vad som framgår av bolagsordningar och ägardirektiv för bolagen, utfallsrapporter, protokoll samt övrig rapportering från Stockholms Stadshus AB, bedömer kommunstyrelsen att verksamheterna i varje bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB under föregående kalenderår har bedrivits enligt det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna, enligt bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Tidigare beslut om beviljade stimulansbidrag om totalt 5,6 miljoner kronor för utbyggnad av boståndsbedömda bostäder enligt LSS-, SoL- och vård och omsorgsboenden för äldre (dnr KS 2023/1419) återtas, i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Övriga framställningar från nämnderna avslås.
7. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Årsredovisning med uppföljning av budget för Stockholms stad upprättas i enlighet med kommunallagen och lag om kommunal bokföring och redovisning.

Årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad redogör för verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. I ärendet redogörs även för stadsledningskontorets analys och målbedömning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsområdesmål för år 2023.

År 2023 har präglats av ekonomisk osäkerhet och ett försämrat säkerhetsläge, globalt och nationellt. Den höga inflationen har under året lett till räntehöjningar som stramat åt ekonomin och Sverige har gått in i en lågkonjunktur, som förväntas fördjupas under 2024. Det svåra läget har påverkat stadens verksamheter, vilket syns i bland annat ökade driftkostnader och tidsförskjutning av vissa investeringsprojekt. Trots utmaningar har staden en ekonomi i balans och nämnderna visar ett överskott om totalt 367,5 mnkr (-253 mnkr, avser år 2022).

Bedömningen är att den kommunala koncernen uppfyller kommunfullmäktiges tre inriktningsmål helt. Den samlade bedömningen är att staden uppfyllt kraven för en god ekonomisk hushållning under 2023, utifrån nämndernas och bolagsstyrelsernas rapportering.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Årsredovisningen för år 2023 visar verksamheter som ambitiöst och målmedvetet jobbar för Stockholms bästa. Arbetet med att nå högt uppställda mål för välfärd, trygghet och klimatomställning pågår varje dag. Även om det i svåra ekonomiska tider blir tuffare att nå alla målsättningar, visar årsredovisningen på viktiga steg framåt.

Det arbete som utförs av stadens anställda är grundläggande för att de goda resultaten ska kunna uppnås. Därför är det också prioriterat för staden att ge medarbetarna bättre villkor och därigenom göra arbetet i den kommunala sektorn mer attraktiv. Det svenska samhället, och inte minst Stockholmsregionen, står inför en stor utmaning vad gäller kompetensförsörjningen under de kommande årtiondena. Bostadsbrist som leder till utflyttning tillsammans med exempelvis minskad migration gör att bristen på arbetskraft riskerar bli allt värre. Vi ser det redan inom sjukvården men kommer också se effekterna i stora delar av stadens verksamheter. Här bidrar dessvärre den nationella politiken till att försämra kommunernas möjligheter.

Desto viktigare blir det att Stockholms stad jobbar aktivt med att förbättra stadens roll som arbetsgivare. Under året har vi vidtagit en rad åtgärder för att fler ska vilja jobba i staden och att staden ska locka fler att jobba i välfärden. Tillitsbaserad styrning och avskaffade dolda besparingskrav på välfärden är två viktiga delar i detta arbete. Nya riktlinjer för chefsrollen som garanterar ett närvarande chefskap, arbete för att fler ska kunna garanteras heltid och stora satsningar på kompetensutveckling är bara några exempel på sådana insatser. Att erbjuda många ungdomar sommarjobb för att prova på ett arbete i staden är ytterligare ett exempel.

År 2023 var ett år då stadens anställda ofta fick jobba i motvind. Kostnadsökningar, oro i omvärlden, ökad grov kriminalitet och en nationell politik som påfallande ofta motverkade ambitiösa krav bidrog till svårigheter att uppnå alla mål.

Av årsredovisningen framgår att i en tid då kostnaderna ökade historiskt mycket valde regeringen att svika Stockholm och stockholmarnas välfärd. Stockholms stad fick betala in 5 975 miljoner kronor till statskassan. Detta på grund av ökade kostnader i utjämningsystemet och minskade statsbidrag. Kostnaderna för staden ökade till följd av regeringens politik med 1 939 miljoner kronor jämfört med året innan. Samtidigt som inflationen i sig innebar ökade kostnader motsvarande mer än 3 miljarder kronor.

Att regeringen med stöd av SD konsekvent avstår från att se behoven i storstaden är uppenbart. I en tid då otryggheten och gängkriminaliteten präglat vår stad mer än någonsin misslyckas regeringen med att tillräckligt stärka upp polisens arbete i Stockholm. Staden och polisen har dock fortsatt ett gott samarbete och ett viktigt sådant exempel är den nya samverksansöverenskommelsen som ingåtts under året. Samtidigt är det illustrativt att regeringen lyckats med att besluta att stödet till att implementera en ny socialtjänstlag, och därigenom stärka det förebyggande arbetet, ska vara i kronor lika stort till Bjurholms kommun som till Stockholms stad. Tydligare går det inte att prioritera ner brottsförebyggande arbete i Stockholm. Parallellt med detta ser stadens socialtjänst stora kostnadsökningar för fler placeringar och fler tidiga ingripanden till följd av bättre samarbete med exempelvis polisen.

Det är i denna motvind som staden och alla dess medarbetare jobbar. Den nya socialtjänstlagen kommer att implementeras och det förebyggande arbetet stärkas. Trots, inte tack vare, regeringspolitiken blir fler tidiga insatser möjliga.

Ansvar för att klara den kommunala välfärden i Stockholm kom därför under år 2023 att helt falla på Stockholms stad. Även om staden med alla medel försökte säkerställa goda villkor för verksamheterna är det uppenbart att det finns områden där det varit tufft. När starka kostnadsökningar kombinerades med ökade kostnader till staten blev utmaningen stor för de skolor som samtidigt såg minskade elevunderlag. Många av stadens skolor tvingades då använda sina reserver, vilket framgår av årsredovisningen.

Skolan och förskolan är avgörande för barn och ungdomars framtid. Det är i det perspektivet viktigt att de sedan flera år nedåtgående resultaten i årskurs 6 under år

2023 vändes i uppåtgående kurvor. Likaså att arbetet mot klyftor i skolan verkar ge resultat. Med detta sagt är det uppenbart att skolan och förskolan även framgent behöver bättre villkor och att arbetet för likvärdighet behöver fortsätta.

Genom att satsa på skolan stärks också det förebyggande arbetet. Skolan och förskolan är jämte socialtjänsten, kultur och fritid samt civilsamhället, utöver de värden de tillför i sig, de viktigaste insatserna för att hindra att unga lockas in i kriminella gäng. Staden har under året jobbat medvetet med alla dessa verksamheter för att stärka motkrafterna mot organiserad brottslighet. Även om våldet avtog mot slutet av året visar dock förra året som helhet att det arbetet ytterligare behöver intensifieras. Samtidigt som staden ska fortsätta arbeta aktivt förebyggande så behöver vi också driva på för ett bättre fungerande rättsväsende med fler närvarande poliser.

Arbetet med att införa ramtid i hemtjänsten har tagits vidare, med målet att ha en äldreomsorg där hemtjänstpersonalen inte tvingas räkna tiden i sekunder och där staden har råd att ge alla som behöver en god omsorg. Det kommer att förbättra kvaliteten på verksamheterna, ge bättre arbetsmiljö och stärka möjligheterna att behålla kompetent personal inom yrket. Vi har även arbetat för att stärka stadens rådgivning över välfärden genom att återta flera vård- och omsorgsboenden i egen regi.

Vår stad blir starkare då alla ges chans att växa. En stad som håller samman med en stark välfärd är grundförutsättningen. En stad med öppenhet och mångfald ger därtill utrymme för var och en att leva det liv de vill. I Stockholm ska mänskliga rättigheter och en fri kultur värnas och utvecklas. Under året har Stockholm varit en motvikt mot en allt mer nationalistisk politik på riksplanet. I Stockholm har vi gett skydd och välkomnat ukrainare på flykt undan Rysslands aggressionskrig. I vår stad har vi plats för fristadskonstnärer, i år från Palestina. Här begränsas inte barn och ungas rätt till kultur, idrott eller en aktiv fritid – tvärtom deltog fler barn och ungdomar från underrepresenterade områden i kulturskolans verksamheter under år 2023.

Men vi kan och ska göra mer för att vara en stad för alla. Under året har arbetet med att ta fram ett nytt program för mänskliga rättigheter intensifierats. Processen med att stärka arbetet med de nationella minoriteterna har även den trappats upp. Aktiviteter och fritidsverksamheter riktade till unga hbtqi-personer har genomförts i alla stadsdelar. För att fler ska känna delaktighet i staden har arbetet med medborgarbudgetering och medborgardialoger utökats.

I arbetet att säkra att vi är en jämlik och jämställd stad för alla ingår också att aktivt jobba för en sammanhållen stad där segregationen minskar. Det är ur detta perspektiv glädjande att konstatera att stadens arbete med Fokus Järva fått starkt genomslag under året. Med ett fokuserat arbete på områden som behöver ges bättre förutsättningar jobbar staden med olika verksamhetsinsatser för att minska klyftor och ge fler chansen att leva det liv de vill. Grundläggande beståndsdelar här är samhällsbyggnad, välfärdsinsatser och att stärka civilsamhället. Alla stadens nämnder och styrelser förväntas bidra till arbetet.

Det område där den nationella politiken kanske tydligast begränsat stadens möjligheter att uppnå målen är - klimatpolitiken. När regeringen själva medger och det klimatpolitiska rådet bekräftar att den nationella politiken innebär ökade utsläpp begränsar det även stadens möjlighet att bli klimatpositiv till år 2030. Stockholm ska som motvikt till detta vara en stad som leder arbetet för klimatomställningen. Vi ska leva upp till, och ofta överträffa, de åtaganden som gjorts i internationella sammanhang med utgångspunkt i Parisavtalet. I omställningen skapas nya möjligheter och nya jobb. Med det sagt är det också positivt att de flesta nämnder och styrelser nu jobbar aktivt med sina åtaganden inom ramen för sina klimatbudgetar.

För att minska utsläppen från trafiken behöver såväl trafiken minskas som elektrifieras. När regeringen gjort det billigare att tanka fossilt och dyrare att köpa elfordon har Stockholms stad gjort tvärtom. Vi har byggt ut laddinfrastrukturen och vi planerar för att införa miljözon klass tre i ett område i centrala Stockholm. Med höjda parkeringsavgifter har vi dessutom minskat trafiken och ökat möjligheten att hitta lediga platser för de som behöver använda bilen.

Arbetet med att stärka den biologiska mångfalden i Stockholm har fortsatt under året. Beslut har fattats om nya naturreservat och nya biotopskyddsområden. Arbetet med att göra skolgårdar grönare fortsätter. Dessa insatser är också viktiga delar i stadens arbete med att stärka Stockholms klimatanpassning.

Även där det är långt kvar till måluppfyllelse på grund av höga och ambitiösa målvärden rör sig nu staden åt rätt håll. Ett sådant exempel är matavfallsinsamlingen där det äntligen märks framsteg och där de kommande åren med en ny sorteringsanläggning i Högdalen förbättrar möjligheterna ytterligare.

Ytterligare ett område där stadens rådighet är starkt begränsad är bostadsbyggandet. Stockholm har liksom övriga landet sett en närmast total inbromsning för bostadsbyggandet. Höjda räntor, svårigheter att få lån, sjunkande efterfrågan och avskaffat statligt stöd är några av orsakerna som nu förvärrar den långsiktiga bostadsbristen. Staden fortsätter arbetet med att planera och markanvisa bostäder men med svagt intresse från marknaden begränsas möjligheterna. Ett av få glädjeämnen är att stadens ambition att öka andelen hyresrätter fått genomslag i planeringen. Planeringen av Bromma parkstad har därtill påbörjats. När byggkonjunkturen vänder uppåt igen ska Stockholm ha en bra beredskap för att bygga fler bostäder så att de som vill bo och verka i Stockholm ska kunna göra det.

Med högre inflation, sjunkande bostadsbyggande och ökande bidrag till staten påverkas stadens ekonomi och svårigheten att nå de ekonomiska målsättningarna har ökat. Trots detta klarar staden alla ekonomiska mål, med undantag av kapitalkostnadernas andel som stiger med inflation och skuldnivå.

Avgörande för att klara ekonomin långsiktigt är både att begränsa skuldökningen genom att hålla tillbaka investeringsvolymen, och att säkra en god driftsekonomi. I den första delen avseende investeringar ser staden, liksom andra kommuner, regioner och staten, ökande investeringsvolymen till följd av kraftigt ökade byggkostnader. Det

gör det än mer angeläget under de kommande åren att både prioritera bland investeringar och att stärka den ekonomiska uppföljningen av dem. I allt för många fall har detta inte hanterats bra tidigare år. Det är en prioriterad uppgift för den rödgröna majoriteten. Vi har redan visat att vi kan behöva avbryta eller minska planerade investeringar och vi är redo att göra det igen. Den andra delen handlar om att stärka driftsekonomin. Här har ett viktigt beslut redan fattats genom att höja kommunalskatten för att säkra ekonomin. Ytterligare ett beslut som ska fattas är att indexera avgifter till kommunal verksamhet som inte riktar sig till barn och unga.

De beslut som fattats för att stärka ekonomin kommenterades såhär av Standard and Poor's i sin årliga granskning: "Amid macroeconomic headwinds and inflationary cost pressure, we expect the City of Stockholm will maintain robust budgetary performance through 2025 thanks to a tax rate increase from 2024."

En stark driftsekonomi förutsätter dock att alla verksamheter fokuserar på verksamheternas kvalitet och de anställda som välfärdens viktigaste resurs. I årsredovisningen konstateras att konsultkostnader har ökat. I budget för år 2024 är det ett uttalat mål att minska dessa. Det behöver nu nämnder och styrelser arbeta vidare med som en del av arbetet med god och hållbar ekonomi. En större andel av nödvändig kompetens i egen regi innebär en stärkt kompetens, rådgivning och beredskap. Det är därför också en viktig del att stärka den demokratiska kontrollen över välfärden.

En förutsättning för att klara en långsiktigt stark ekonomi är att fler stockholmare jobbar. Under år 2023 minskade antalet stockholmare som behövde försörjningsstöd och målen för antal Stockholmsjobb och feriejobb klarades. Dock är utmaningen sannolikt stor de kommande åren. Vi tänker fortsätta arbetet för att alla stockholmare ska kunna arbeta.

År 2023 innebar ett år då staden tagit viktiga steg i arbetet för att skapa en sammanhållen stad i trygghet och med höga miljö- och klimatambitioner. Det arbetet fortsätter under kommande år.

Ett konkret exempel där den rödgröna majoriteten vill fortsätta förbättra stadens arbete är att erbjuda avgiftsfria sommarlovsaktiviteter. Det genomfördes år 2023 och kommunstyrelsen kommer i samband med tertiärrapport 1 besluta om motsvarande stöd om 11 miljoner kronor till stadsdelarna år 2024. Under år 2023 var det också rekordmånga barn som deltog på kolloverksamhet i staden. Även här fortsätter staden arbetet och kommunstyrelsen kommer också tillförsäkra att socialnämnden i samband med tertiärrapport 1 får ekonomiska medel för att arrangera sommarkollo för ukrainska barn.

Med detta vill jag tacka stadens medarbetare för det arbete som utförts under året.

Bilagor

- 0 Årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad (Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande), dnr KS 2023/1324-1.1
1. Ombudgeteringar och budgetjusteringar, dnr KS 2023/1324-1.2
2. Stadsledningskontorets kommentarer till nämndernas utfall, dnr KS 2023/1324-1.3
3. Resultatbudget och investeringsplan, dnr KS 2023/1324-1.4
4. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt avseende stadens hel- och delägda bolag, dnr KS 2023/1324-1.5
5. Basnyckeltal 2023, dnr KS 2023/1324-1.6
6. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag, dnr KS 2023/1324-1.7
7. Redovisning av kommunfullmäktiges aktiviteter som i sin helhet inte blivit genomförda under 2023, dnr KS 2023/1324-1.8
8. Lägesredovisning Stora projekt, dnr KS 2023/1324-1.9
9. Slutredovisningar av investeringsprojekt över 50 mnkr, dnr KS 2023/1324-1.10
10. Visselblåsarfunktionens årsrapport 2023, dnr KS 2023/1324-1.11
11. Regler för ekonomisk förvaltning, dnr KS 2023/1324-1.12
12. a) Storstockholms brandförsvars årsredovisning 2023, dnr KS 2023/1324-1.13
b) Revisionsberättelse Storstockholms brandförsvars årsredovisning 2023, dnr KS 2023/1324-1.14

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

Årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad redogör för verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. I ärendet redogörs även för stadsledningskontorets analys och målbedömning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsområdesmål för år 2023.

Årets resultat för staden uppgår till 3 322 mnkr. Skatteintäkterna har ökat med drygt 1 557 mnkr mer än budgeterat och uppgår till 60 838 mnkr (57 007 mnkr). Den främsta orsaken till den positiva avvikelsen är ett högre skatteunderlag än beräknat.

Att staden gör ett överskott på nästan 3 miljarder är såklart positivt. Men när överskottet är så stort går det att med fog ifrågasätta behovet av årets skattehöjning och den alltid återkommande kritiken mot regeringen om att statsbidragen är otillräckliga. Det visar en oförmåga att hushålla med skattebetalarnas pengar och

fokusera på kommunens kärnuppgifter, så som skolan och tryggheten. För i årsredovisningen framkommer det att skolresultaten inte förbättras och det fortfarande är mer än var femte stockholmare som upplever att staden är otrygg.

Samtidigt som stadens resultat är positivt kan vi konstatera att andra delar av verksamheten inte har utvecklats lika väl. Vi konstaterar att egenfinansieringsgraden i investeringarna minskar, både i staden och i kommunkoncernen. Även kapitalkostnadernas andel av nettodriftkostnaderna ökar, precis som skulden för den kommunala koncernen.

Mot bakgrund av detta vill vi understryka vikten av att bromsa stadens skuldutveckling och bedriva en långsiktigt hållbara ekonomisk politik. Detta kommer kräva prioriteringar och effektiviseringar av oss politiker i Stockholms stad, såväl som en långsiktigt hållbar finansiering av välfärdsåtagandet.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anförs följande

Med tanke på det positiva ekonomiska resultatet för 2023, som förklaras av att skatteunderlaget ökat, så kan vi konstatera att den stora skattehöjningen inför 2024 inte borde ha gjorts. Inget tyder på att 2024 blir ett sämre år ekonomiskt för staden än 2023. Det rödgröna styret har sålunda ställt stockholmarna inför en ökad ekonomisk press i en redan svår tid, med höga räntor, höjda hyror, inflation och ökade avgifter.

Det rödgröna styret har under fjolåret konsekvent skyllt neddragningarna i skolan på regeringen, och tillskjutit pengar först efter Liberalernas kritik. Nu anför finansborgarrådet att det är regeringens politik som gör att staden måste betala mer till skatteutjämningsystemet, men vi kan inte se att Socialdemokraterna tidigare opponerat sig mot systemets utformning, utan tvärtom tagit fram nuvarande system.

Vi noterar att stadens konsultkostnader har ökat med 5,6 procent. Med andra ord hade Liberalerna hela tiden haft helt rätt när vi inför budgetläggningen 2024 anförde de höga konsultkostnaderna i Stockholm som möjliga besparingsåtgärder i vår reservationsbudget. Majoriteten valde, istället för att pröva möjliga besparingsåtgärder, att i onödan genomföra en skattehöjning som drabbar alla invånare, oavsett lönenivå. I årsredovisningen nämns bland annat skenande kostnader för IT-konsulter. Vi vill också se att man ser över medieinköp och kommunikationskonsulter.

När det gäller utbildningsresultaten ser vi inga tydliga framsteg och inte heller några initiativ från majoriteten som skulle kunna förbättra dem. Det blir därför märkligt att målen anses helt uppfyllda när förbättringar inte kan skönjas. En lyckad skolgång är den största skyddsfaktorn för barn och unga och ambitionen måste vara högre än att uppnå status quo när det gäller skolresultat.

Samhandlingen mellan skolan och socialtjänsten måste stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Vi har på senaste tiden fått ta del av oroande signaler om att socialtjänsten brister i arbetet med att stödja skolorna i arbetet mot skolfrånvaro. Det är mycket viktigt att de politiska styrsignalerna är tydliga med att socialtjänsten har ett delat ansvar med skolan att se till att barn är närvarande i skolan och når framgång i sitt lärande.

I övrigt kan vi på skolområdet läsa att andelen omhändertagna barn som klarar kärnämnen i grundskolan sjunkit kraftigt till nu 64 procent. Årsmålet var 75 procent. I Liberalernas reservationsbudget har vi satt målet till 82 procent då vi inte förstår varför ambitionerna ska vara lägre för dessa elever än för andra i staden. Här ser vi dessvärre inte heller att initiativ tas från den rödgröna majoriteten som kontinuerligt avslagit Liberalernas förslag på förbättringar, bland annat att systematiskt följa upp placerade barn och ungas betyg systematiskt. Trots möjligheter i samband med återremiss från Kommunfullmäktige av stadens strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet respektive stadens trygghetsprogram, har den rödgröna majoriteten valt att inte lägga in omhändertagna barn som prioriterad grupp. Det finner vi anmärkningsvärt.

Vi konstaterar vidare att andelen legitimerade förskollärare sjunkit från 37,1 procent till 35,9 procent. Det är en mindre förändring, men desto viktigare att initiativ tas så att den sjunkande trenden snabbt avbryts.

Antalet påbörjade bostäder minskar med hela 40 procent. Bostadsbyggandet i Stockholm får därmed i det närmaste beskrivas som en kollaps. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lovade mycket på detta område inför valet, men vid makten levererar de inte. Samtidigt har hyresgästerna fått både höjd skatt och rekordhöjda hyror.

Tryggheten har visserligen ökat lite grann totalt sett över staden, men vi noterar den oerhört låga siffran för Skärholmen: 54 procent. Överhuvudtaget kan vi konstatera att det är i Söderort otryggheten breder ut sig. Det framstår återigen som tydligt att majoriteten har ett alltför ensidigt fokus på Järvaområdet och måste skärpa trygghetsarbetet och förstärka samhandlingen skola, socialtjänst och polis också i Söderort.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 10 april 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Jonas Nilsson (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna föredragande borgarrådets förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Stockholms stads årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad är verksamhetens resultat och ekonomiska ställning, där även stadsledningskontorets analys och målbedömning av kommunfullmäktiges inriktningsmål förekommer.

Centerpartiet anser att Stockholm är en av världens bästa städer. I Stockholm är det alltid nära till storstadens puls, med allt ifrån världsledande innovationskraft och företagsamhet till ett levande kultur- och nattliv. Samtidigt som tystnaden, grönskan och vattnet aldrig är långt bort. Stad och land, hand i hand är ledande värdeord för Stockholm. Samtidigt måste Stockholm bli grönare, tryggare och roligare.

För Stockholm har stora utmaningar. Utanförskapet på vissa platser är stort, kriminaliteten växer och Stockholm och Sverige befinner sig i en eskalerande våldsspiral orsakad av kriminella nätverk. Gängen måste bort från Stockholms gator. Centerpartiet vill öka tryggheten genom att satsa på samarbeten med civilsamhället och mellan skola, socialtjänst och polis. Vi vill utöka det förebyggande arbetet. Det är svårt att hitta bostad, det är brist på både förskollärare och förskoleplatser och vi kämpar med att hinna bygga skolor i den takt vi behöver. Stockholms skolor är dessutom hårt pressade av en stram ekonomi vilket fått stora konsekvenser. Stockholms, som tidigare varit en ledstjärna i klimatarbetet, riskerar nu att se att utsläppen ökar. År 2023 har sett ett svårt omvärldsläge med en svag konjunktur och en försvagad arbetsmarknad i Stockholm.

Dessa utmaningar kräver ett ansvarsfullt politiskt ledarskap och i ljuset av det så är årsredovisningen 2023 ytterligare ett exempel på att det nuvarande styret har läxan kvar att göra. Styret genomför visserligen flera saker som är både viktiga och välavvägda och tjänstemännens uppföljning visar att de tre inriktningsmålen bedöms ha uppfyllts helt under året. Det är bra, även om man har varit väl generös i vissa bedömningar. Vi vill också särskilt lyfta fram att närmare 74 procent av Jobbtorg Stockholms aspiranter har gått vidare till arbete och studier efter avslut, vilket överträffar årsmålet om 60 procent. Det är ett bra resultat – och tydligt att styret har fortsatt det goda arbete som gjorts under förra mandatperioden när Centerpartiet styrde arbetsmarknadsnämnden.

Det finns flera orosmoln som Centerpartiet vill lyfta utefter årsredovisningen. Tyvärr ser vi hur det nuvarande styret går åt fel håll när det gäller att arbeta långsiktigt och systematiskt med den ekonomiska politiken. Det är tydligt att majoriteten inte har

tagit demografins utvecklingar på tillräckligt stort allvar. En svagare befolkningsökning kommer att leda till minskade barnkullar i skolan vilket får enorma ekonomiska konsekvenser och även påverkar skollokalerna.

Under år 2023 gjorde Stockholms stad ett positivt resultat på 3,3 miljarder kronor och trots detta valde styret att till 2024 höja skattesatsen. Det är minst sagt uppseendeväckande. Innan en skatt ändras måste givetvis verksamheten trimmas så att varje krona används där den gör bäst nytta, för att säkra en långsiktig balans i ekonomin och för att varje skattekrona ska användas effektivt och genomtänkt. Så verkar inte vara fallet.

Egenförsörjningsgraden har under året också minskat rejält, vilket på lång sikt kan vara ett stort hot för Stockholms stads ekonomiska hållbarhet. Centerpartiet noterar även att Stockholms stads konsultkostnader har ökat till 5,6 procent, något som med tydligare politiska prioriteringar kan spara kostnader.

Inom bostadspolitiken så är läget ännu sämre. Det är anmärkningsvärt att Stockholms stad anser att målet i Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med anses delvis uppfyllt under 2023, trots att enbart två av totalt 12 indikatorer är uppfyllda. Det här riskerar att drabba stockholmarna hårt under kommande år, till exempel så är stadens mål att påbörja 10 000 bostäder under året, men bara knappt 3 000 blev resultatet. Bostadspolitiken måste prioriteras högre och angripas på flera sätt, som både stimulerar byggande och en ökad rörlighet på bostadsmarknaden.

Centerpartiet ser allvarligt på att flera av indikatorerna inom målområdet Ett grönt fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning inte har uppfyllts helt. Till exempel kan nämnas att andel matavfall till biologisk behandling ska vara 75 procent, men enbart 42 procent lyckades styret nå upp till. Inte heller indikatorn att klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider ska ligga under 1,6 kg CO₂e per kilo livsmedel lyckades nås. Även på miljöområdet är det flera områden som halkar efter, till exempel badvattenproverna och hållbara byggprocesser. Däremot är det bra att andel av inköpta animalier med krav på djurskydd och låg antibiotikaanvändning är hög.

Centerpartiet vill staka ut en hoppfull väg framåt för ett Stockholm som håller ihop. Det är vår politik som ger de bästa förutsättningarna att göra visionen om det öppna, företagsamma, gröna, trygga och innovativa Stockholm till verklighet.

Särskilt uttalande av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Av årsredovisningen framgår att ett av stadens fokusområden varit en stärkt språkutveckling i förskolan, samt att ytterligare behov av utvecklingsinsatser har identifierats. Förskolerapporten för 2022 visade att det måste göras mer för att höja kompetensen i svenska hos personal runt om på våra förskolor, samt att arbetet med nuvarande insatser behöver utvärderas för att kunna bedöma om de över huvud taget lett till någon språklig kompetenshöjning. Att det av årsredovisningen framgår att en av insatserna inneburit att medarbetare erbjudits utbildningar i flerspråkighet är

alarmerande. Problematiken ligger inte i att barn och medarbetare har bristfälliga kunskaper i sitt modersmål, utan att svenskkunskaperna är för dåliga. Därför anser Sverigedemokraterna att det språkutvecklande arbetet enkom ska ske i det svenska språket.

Av årsredovisningen framgår också att förskolenämnden under året granskat fristående verksamheter i sin myndighetsutövning genom planerade samt initierade tillsyner. Detta är något som Sverigedemokraterna välkomnar, men vi menar att samma tillsyn och granskning behöver ske även vid förskolor som drivs i egen regi.

Allt för stora barngrupper i förskolan riskerar att skapa stress hos både barn och personal. För att kunna säkerställa en bättre arbetsmiljö för personalen i förskolan, minska bullernivåerna, samt garantera att alla barn får sina behov tillgodosedda, behöver barngrupperna bli mindre. Det är anmärkningsvärt att endast tre av elva stadsdelsnämnder når kommunfullmäktiges mål om det maximala antalet barn per grupp i förskolorna. Det är tydligt att vänsterstyrets orealistiska fokus på att öka antalet behöriga förskollärare istället för att minska barngruppernas storlek har en direkt negativ inverkan på kvaliteten i verksamheterna. Sverigedemokraterna satsar därför på att utöka andelen barnskötare och därmed kraftigt minska barngrupperna.

Andel elever i ÅK 9 med godkänt i alla ämnen minskar, likaså andel elever som är behöriga till nationella program. Det är en beklaglig utveckling. Alla barn ska växa upp med rätt och lika förutsättningar till lärande och utveckling, men trots att Stockholms stad har landets största omfördelning utifrån socioekonomiska skillnader går det inte av årsredovisningen att utläsa vilka effekter detta har på kunskapsresultaten. Därför bör det socioekonomiska stödets effekter utvärderas.

Stockholm stads byggnationstakt har saktat in väsentligt under 2023. Detta beror dels på de höjda räntekostnaderna och den minskade lönsamheten i nybyggnation. Men även den omfattande ökningen av byråkratin och regelkraven som leder till högre kostnader för byggandet. Sverigedemokraterna anser att det är högsta prioritet att aktivt arbeta vidare med de stora förändringsområdena. Likaså bör staden beakta klassisk arkitektur och småskalig kvartersbebyggelse som har visat sig vara attraktiv och uppskattad.

Under året har stadens investeringsprojekt fördyrats på löpande band. De värsta fördyringarna har skett i SFA projektet som SVOA driver. Andra allvarliga fördyringar är Slussenprojektet samt de i stort sett samtliga fysiska idrotts- och fastighetsinvesteringarna. Den uppenbart bristfälliga investeringsplaneringen utgör ett allvarligt hot mot stadens långsiktiga finansiella stabilitet. Samtidigt fortsätter det rödgröna styret att genomföra slösaktiga investeringar med tveksam samhällsnytta. Några som särskilt bör nämnas är den nya cykelvägen vid Surbrunnsgatan. I övrigt kan vi konstatera att det rödgröna styret fortsätter att förstöra och motarbeta bilismen.

Konsekvenserna av höjda p-avgifter, införande av nya miljözoner och bortbyggandet av p-platser innebär allvarliga konsekvenser för bilisten.

Det är uppenbart att Stockholm behöver en ny politisk ledning, som premierar låga skatter, minskad kommunal byråkrati och satsar på välfärdens kärnuppgifter som språkutveckling hos personalen. Samtidigt som de försiktigt bygger en vacker, trygg och trivsamt stadsmiljö med utgångspunkt i klassisk arkitektur och grönska.

Ersätтарыttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

1. Delvis godkänna förslag till beslut,
2. Därutöver anföra följande

År 2023 genomgick många hushåll i Stockholm ett ekonomiskt stålbad. Räntorna skenade, inflationen likaså; parallellt ökade arbetslösheten. I det läget valde vänsterstyrena i både kommun och region att höja skatten istället för att prioritera bättre.

Vänsterstyrets tonläge har varit högt sedan start. Finansborgarrådet har systematiskt beklagat sig över för låga statsbidrag, skenande kostnader inom skolsektorn och behovet av höjda skatter i välfärdens namn. Årsredovisningen för år 2023 påvisar dock ett överskott på över 3,3 miljarder – vilket motsvarar mer än 4 gånger så mycket som man valde att höja skatten i år. Det innebär inte bara att skattehöjningen inte var nödvändig, det är även ett tydligt bevis på majoritetens bristande förmåga att nyttja skattekonorna effektivt och ändamålsenligt.

Trots att staden går med överskott väljer styret att öka stadens skuldsättning, vilken vid årsskiftet uppgick till 72,2 miljarder. Drygt hälften av den totala skulden förfaller inom 2-3 år vilket innebär att nya lån behöver ingås och räntekostnaderna lär öka skarpt. Detta riskerar att tränga undan en allt större del av kommunens kärnverksamhet. Finansborgarrådet behöver bryta utvecklingen med skenande skuldsättning.

Avslutningsvis noterar vi att skolresultaten försämrats, liksom nöjdheten med de kommunala förskolorna. Därtill ökar vakanserna i fastighetsnämndens bostadsbestånd, vilket vi förutsätter är en budgetteknisk detalj till följd av ett utökat bestånd LSS-bostäder, inte en försämrad chans till sådan insats. Vi noterar särskilt att aktiviteten om ett upphandlat gemensamt digitalt system för handläggning av föreningsbidrag i stadsdelarna försenats, mot bakgrund av vårt förslag om en central bidragsnämnd som majoriteten avslagit.

Ärendet

Årsredovisning 2023 med uppföljning av budget för Stockholms stad redogör för verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. I ärendet redogörs även för stadsledningskontorets analys och målbedömning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsområdesmål för år 2023.

År 2023 har präglats av ekonomisk osäkerhet och ett försämrat säkerhetsläge, globalt och nationellt. Den höga inflationen har under året lett till räntehöjningar som stramat åt ekonomin och Sverige har gått in i en lågkonjunktur, som förväntas fördjupas under 2024. Det svåra läget har påverkat stadens verksamheter, vilket syns i bland annat ökade driftkostnader och tidsförskjutning av vissa investeringsprojekt. Trots utmaningar har staden en ekonomi i balans och nämnderna visar ett överskott om totalt 367,5 mnr (-253 mnr, avser år 2022).

Årets resultat för staden uppgår till 3 322 mnr (2 568 mnr, avser år 2022). I resultatet ingår realisationsvinster och försäljning av exploateringsfastigheter med 2 286 mnr (1 928 mnr, avser år 2022).

Skatteintäkterna har ökat med drygt 1 557 mnr mer än budgeterat och uppgår till 60 838 mnr (57 007 mnr, avser år 2022). Den främsta orsaken till den positiva avvikelserna är ett högre skatteunderlag än beräknat.

Indexuppräkningsför avsättningar avseende stadens medfinansiering av infrastruktur, så som Sverigeförhandlingen och bussterminalen vid Slussen, uppgår till 1 027 mnr.

Stadens investeringar uppgår till 7 079 mnr (6 068 mnr, avser år 2022), inklusive finansiell leasing. Investeringarna har fullt ut kunnat finansieras med egna medel, det vill säga med resultat, avskrivningar, avsättningar och försäljningar vilket har minskat behovet av nyupplåning.

Koncernen Stockholms Stadshus AB:s samlade resultat efter skatt uppgår till -691 mnr (2 527 mnr, avser år 2022). I resultatet ingår realisationsvinster om 11,8 mnr (3 554 mnr, avser år 2022) och realisationsförluster om 14,3 mnr netto (1 113 mnr, avser år 2022) samt nedskrivningar om 884 mnr netto (1 205 mnr, avser år 2022). Realisationsresultaten är främst hänförliga till försäljningar av fastigheter och tomträtter. Bruttoinvesteringarna för koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 11 468 mnr (10 983 mnr, avser år 2022), inklusive finansiell leasing.

Den kommunala koncernens resultat uppgår till 2 059 mnr (5 147 mnr, avser år 2022) efter att koncerninterna mellanhavanden, inklusive utdelning, har räknats bort. Den kommunala koncernens bruttoinvesteringar uppgår till 18 548 mnr (16 698 mnr, avser år 2022), inklusive finansiell leasing.

Den kommunala koncernens investeringar har delvis kunnat finansieras med egna medel, det vill säga med resultat, avskrivningar, avsättningar och försäljningar. Nettoskuldökning, vilken även inkluderar utbetalningar till medfinansiering, uppgår under året till 6 399 mnr. Den kommunala koncernens nettoskuld per 31 december 2023 är 72 228 mnr.

Stadsledningskontoret bedömer att den kommunala koncernen uppfyller kommunfullmäktiges tre inriktningsmål helt. Den samlade bedömningen är att staden uppfyllt kraven för en god ekonomisk hushållning under 2023, utifrån nämndernas och bolagsstyrelsernas rapportering.